

Lời nói đầu

Đây là một tập truyện ngắn có tính giáo dục và thưởng thức mà đối tượng là các độc giả nam nữ ở tuổi thanh thiếu niên. Một số truyện có thể đọc ở lứa tuổi 11–14 nhưng một số khác dành cho lứa tuổi 15 đến 18. Người chấp bút là những nhà văn Nhật Bản đã đạt đến một địa vị nhất định trên văn đàn, trong đó có những vị mà tác phẩm được dịch tiếng Việt lần đầu tiên. Cũng nên biết rằng các nhà xuất bản uy tín của Nhật Bản đã tuyển chọn một số để đưa vào các bộ sách giáo khoa môn quốc văn ở các trường trung học cấp II và cấp III.

Phần lớn các truyện ở đây được dịch từ nguyên tác, nhưng đôi khi đã được đối chiếu với các bản dịch sang một ngôn ngữ khác, nếu có, để tăng thêm phần chính xác.

Nguyễn Nam Trân hân hạnh chủ biên tập sách này với sự cộng tác của một số dịch giả thân hữu đã có mặt từ lâu trong ngành dịch thuật.

Mong rằng tập sách này còn đem lại một lợi ích thứ hai là giới thiệu một bộ phận của nền văn học cận đại Nhật Bản đến những người quan tâm.

Chúng tôi trân trọng cảm tạ Nhà xuất bản Kim Đồng đã giúp đỡ để tập sách này có thể sớm đến với bạn đọc. Nếu có gì sai sót, xin thành tâm được nghe những lời chỉ bảo ân cần của quý vị để có thể tiến bộ trong công việc.

Nguyễn Nam Trân
Tokyo ngày 28/6/2022

1

Đêm trăng và kính đeo mắt

TÁC GIẢ OGAWA MIMEI (1882-1961)

Dạo ấy, trong thành phố cũng như ngoài cánh đồng, màu xanh của lá đang phủ lên khắp nơi.

Đó là một đêm trăng thanh êm ả. Có một bà lão sống ở một vùng yên tĩnh nằm xa phố xá, nhưng bà chỉ có một mình và đang ngồi bên song cửa khâu vá.

Ánh sáng của ngọn đèn chiếu chung quanh bà một cách bình lặng. Giờ đây tuổi đã cao nên mắt yếu, bà không còn luôn chỉ vào trôn kim một cách dễ dàng nữa, bao lần phải ghé mắt sát bên ngọn đèn để nhìn cho kĩ khi đưa những đầu ngón tay nhăn nheo lên se sợi chỉ.

Ánh trăng chiếu một màu xanh nhàn nhạt lên cảnh vật. Những khóm cây, mái nhà, ngọn đồi đều như chìm trong một làn nước ấm áp. Cứ như thế, bà lão vừa làm việc, vừa mơ màng nhớ lại thời son trẻ của mình vừa nghĩ đến họ hàng thân thích cũng như đứa cháu gọi bằng bà nay đang sống ở một miền xa.

Chung quanh bà, mọi vật đều yên tĩnh, chỉ có âm thanh tích tắc tích tắc đều đặn của chiếc đồng hồ báo thức đặt trên mặt kệ. Đôi khi, từ những con đường tập nập trong thành phố vọng lại âm thanh như tiếng ai rao hàng hay tiếng xe lửa chạy xình xịch...

Giờ đây bà lão đang ngồi bình thản như người trong chiêm bao, đầu óc lơ mơ không thể nhớ ra mình đang sống ở đâu và đang làm gì.

Thì vừa lúc đó, ngoài cánh cửa có tiếng gõ lộc cộc. Bà lão, tai đã lãng, mới lắng nghe xem tiếng động ấy đến từ đâu. Giờ này làm gì có ai đến thăm nhỉ? Chắc chỉ là tiếng gió mà thôi vì gió đâu có nhà, cứ thế mà băng qua đồng rộng, băng qua thành phố.

Bà nghĩ đến đây thì lần này, ngay bên dưới cánh cửa sổ, lại có tiếng chân người nhẹ nhàng. Khác với mọi lần, bà lão chăm chú xem có ai không. Bỗng có tiếng gọi:

– Cụ ơi, cụ à!

Lúc đầu, bà lão ngỡ mình đã nghe lầm. Thế rồi, khi nghe tiếng ấy thêm lần nữa, bà mới ngưng tay làm việc.

– Cụ ơi! Mở cửa sổ hộ cho.

Bà lão mới nghĩ rằng phải có ai đó đang gọi nên đứng dậy và mở cánh cửa sổ.

Bên ngoài ánh sáng trắng xanh của vầng trăng chiếu lên như giữa ban ngày.

Bên dưới cánh cửa sổ có một người đàn ông dáng dấp nhỏ bé đang đứng. Người đó đang ngẩng đầu lên, mắt đeo kính đen và có râu. Bà lão mới hỏi:

– Tôi không quen ông. Thế ông là ai vậy?

Bà lão nhìn khuôn mặt của người đàn ông không quen biết và thầm nghĩ có thể ông ta đi làm nhà cũng nên. Người đàn ông mới giải thích:

– Thưa cụ, tôi là người bán kính rong, có mang theo đây đủ loại kính. Tuy mới đến thành phố này lần đầu nhưng thấy nơi đây thực là xinh xắn. Đêm nay, thấy trăng lại đẹp nữa nên mới đi một vòng để bán kính đây ạ.

Bà lão thấy mình mới đây gặp phải khó khăn vì mắt đã mờ nên không luôn được chỉ cho đúng lỗ kim, nên mới hỏi thăm:

– Thế thì ông có cái kính nào hợp với mắt tôi, giúp tôi nhìn cho rõ hay không?

Người đàn ông bèn mở nắp cái hộp lớn đeo trên tay và tìm trong đó một cặp kính hợp với đòi hỏi của bà lão. Cuối cùng ông ta lấy ra một cặp kính lớn gọng đôi môi và trao cho bà lão, lúc ấy đang thò mặt qua cửa sổ. Người đàn ông nói:

– Với cặp mặt kính này, tôi xin bảo đảm là cụ nhìn cái gì cũng rõ.

Mặt đất bên dưới cánh cửa sổ nơi người đàn ông đang đứng, hoa cỏ đủ màu từ trắng, hồng cho đến xanh đang đua nở, hương thơm ngào ngạt, như tắm mình dưới ánh sáng của vầng trăng.

Bà lão bèn đeo thử đôi kính vào. Thế rồi bà thử nhìn những con số trên mặt đồng hồ báo thức và những dòng chữ in trên cuốn lịch và thấy rằng tất cả đều rõ mồn một. Nó làm cho bà tưởng chừng rằng mắt mình thấy rõ ràng như thể hồi còn là một thiếu nữ, nghĩa là mấy mươi năm về trước.

Bà lão hết sức mừng rỡ.

– Được lắm, ông cho tôi xin cặp kính này.

Nói xong bà bèn mua ngay cặp kính ấy.

Sau khi bà lão đã trả tiền, người đàn ông mang kính đen và có bộ râu kia bèn bỏ đi mất. Khi người đàn ông đã khuất dạng, trong bầu không khí của đêm thanh, chỉ còn đám cỏ hoa vẫn tỏa hương như trước.

Bà lão đóng cánh cửa sổ lại, trở về ngồi ở chỗ cũ và lần này bà đã luôn được sợi chỉ vào lỗ kim một cách dễ dàng. Bà lão hết mang kính vào rồi gỡ kính ra chẳng khác nào một đứa trẻ con trước một món vật lạ, cứ thử tới thử lui. Thêm một điều nữa là xưa nay bà chưa từng đeo mắt kính bao giờ, nay bất chợt đeo lên nên mọi vật chung quanh đều đổi khác.

Lâu lâu, bà lão lại tháo cặp kính đang đeo ra. Bà đặt nó lên trên kệ bên cạnh cái đồng hồ báo thức. Nghĩ rằng trời đã khuya rồi phải đi ngủ lưng nên bà mới thu dọn công việc đang làm.

Lúc ấy, bên ngoài cánh cửa, chợt có tiếng đập cửa của một ai đó. Bà lão lại lắng tai nghe.

– Đêm nay sao lạ thật. Có người nào nữa đây nhỉ? Khuya khoắt như thế này...

Bà lão kêu lên như thế và nhìn kim đồng hồ. Bên ngoài tuy trăng kia vẫn tỏ nhưng giờ giấc thì phải khuya lắm.

Bà lão đứng dậy và tiến đến chỗ cửa ra vào. Bà nghe có tiếng gõ tíc tíc nhẹ nhàng và dễ thương vào cửa của một bàn tay bé nhỏ nào đó.

Bà nhủ thầm “Đến chi vào lúc khuya khoắt như thế này...” và mở cửa xem có ai. Thì bỗng thấy một cô bé xinh xắn, khoảng mười hai, mười ba tuổi, đang đứng đó mà đôi mắt lại rung rung. Bà lão nghi ngại đặt câu hỏi:

– Tôi không biết cháu là con nhà ai, nhưng sao giữa đêm hôm thế này lại tìm đến đây vậy?

Cô bé xinh đẹp với mái tóc buông lơỉ trả lời:

– Thưa bà, cháu là người làm công cho một xưởng chế nước hoa trong thành phố. Mỗi ngày cháu phải lấy tinh dầu từ những đóa hoa trắng và cho vào bình. Ví thế, mỗi đêm, cháu đều về nhà muộn. Hôm nay đi làm ra, nhân thấy trăng đẹp quá nên cứ lững thững dạo chơi, bất đồ vấp phải hòn đá nên ngón tay bị

thương. Cháu đau quá, đau đến nỗi nhịn không được nữa. Máu chảy mãi không thấy cầm. Đi đến nhà nào họ đều đóng cửa đi ngủ cả rồi. Nhân qua đây mới thấy là bà hầy còn thức. Cháu biết bà là người hiền hậu, dịu dàng và hay giúp đỡ cho nên mới dám vô phép gõ cửa nhà bà.

Bà lão đã có cảm tưởng như cả người cô bé như được ướp trong mùi thơm của nước hoa, nhưng lúc đang nghe câu chuyện thì thấy làn hương ấy như bùng lên xông vào mũi mình.

Bà lão mới đặt câu hỏi:

– Ra là cháu từng biết tôi rồi?

Cô bé bèn đáp:

– Cháu đã nhiều lượt đi ngang qua nhà và thấy bà đang khâu vá cạnh cửa sổ nên mới biết về bà đấy!

– Ôi chao, cháu ngoan quá. Đây, đưa cho tôi xem ngón tay cháu bị thương đi nào. Tôi sẽ kiểm thuốc xức cho.

Bà lão nói như vậy xong bèn đưa cô bé đến bên cạnh ngọn đèn dầu. Cô bé bèn chìa ngón tay xinh xắn cho bà lão xem. Máu chảy đỏ ướt cả làn da trắng trẻo.

– Ô, tội nghiệp chưa! Vấp phải đá xước cả da rồi nhỉ?

Bà lão thăm thì trong miệng, nhưng vì mắt đã mờ nên không biết máu đã ứa ra từ chỗ nào.

– Cặp kính hồi này nằm đâu vậy ta?

Bà lão tìm trên cái kệ. Thấy nó nằm bên cạnh cái đồng hồ báo thức nên vội vàng đeo nó lên và định xem xét vết thương của thiếu nữ.

Có kính rồi, bà lão mới định nhìn cho kĩ khuôn mặt của thiếu nữ xinh đẹp hàng ngày vẫn đi ngang trước nhà mình. Thế nhưng lúc ấy, bà không khỏi kinh ngạc, bởi vì trước mặt bà không phải là một cô con gái mà là một cánh bướm non. Bà chợt nhớ lại câu chuyện ngày xưa kể rằng vào một đêm trăng thanh như đêm nay, có con bướm hóa thân thành thiếu nữ và đến viếng ngôi nhà nào hầy còn thức giấc giữa đêm khuya. Và con bướm nhỏ ấy cũng bị thương ở chân.

– Đây cháu ngoan, vào trong này với bà nào!

Bà lão dịu dàng nói với thiếu nữ như vậy. Thế rồi bà đứng dậy, tiến về cánh cửa sau mở ra một khu vườn hoa và đi vòng vào bên trong. Thiếu nữ cứ lẳng lặng bước đằng sau bà lão.